

Õiguskantsler

Mart Võrklaev
vallavanem
Rae Vallavalitsus
info@rae.ee

Teie

nr

Õiguskantsler 13.11.2012 nr 7-5/100748/1205205

**Soovitus õiguspärasuse ja hea halduse tava järgimiseks
Valdade vaheline lasteasutuse kulude katmine ja hüvitamine**

Austatud Mart Võrklaev

Minu poole pöördusid Rae vallas elavad lapsevanemad, kelle lapsed käivad Kiili Lasteaia Uuesalu filiaalis ning palusid mul kontrollida Kiili Vallavalitsuse ja Rae Vallavalitsuse tegevuse õiguspärasust seoses nende laste lasteaiakulude (lasteaiakoha maksumus) katmise ja hüvitamisega. Samuti palusid lapsevanemad minu hinnangut küsimuses, kas Kiili Lasteaia Uuesalu filiaal on munitsipaallasteaed või eralasteaed.

Olen menetlenud lapsevanemate avaldust ning kontrollinud Kiili valla ja Rae valla tegevuse vastavust kehtivatele õigusaktidele ning hea halduse tavale. Õiguskantsleri seaduse § 35¹ lg 1 järgi lõpeb õiguskantsleri menetlus seisukohavõtuga, milles õiguskantsler annab hinnangu, kas järelevalvealuse asutuse tegevus on õiguspärane ja hea halduse tava nõuetega kooskõlas. Sama paragrahvi lõikest 2 tulenevalt võib õiguskantsler menetluse lõpptulemusena kritiseerida, anda soovitusi ja muul viisil väljendada oma arvamust, samuti teha ettepanekuid rikkumiste kõrvaldamiseks.

Menetluse tulemusena soovitan Rae vallal hüvitada Kiili vallale KELS § 27 lg 6 alusel Uuesalus (Kopra tee 4, Järveküla küla) lasteaias käivate Rae valla laste lasteaiakoha maksumuse (KELS § 27 lg 3 koosmõjus lõikega 7 - lasteasutuse majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulud).

Informeerin Teid samuti sellest, et olen teinud Kiili vallale soovitusi mitte nõuda Uuesalus (Kopra tee 4, Järveküla küla) lasteaias käivate Rae vallas elavate laste vanematelt suuremat tasu kui näeb ette KELS § 27 lg 3 alusel antud Kiili Vallavolikogu kehtiv määrus („Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja tasumise kord“).

I Asjaolud ja menetluse käik

1. Menetluse käigus esitatud informatsiooni kohaselt lõpetas 2009. aastal Harju maakonnas Rae vallas Uuesalus tegevuse Uuesalu eralasteaed. Endine lasteaia hoone kuulub OÜ-le IBE Estonia, kes andis selle Kiili Vallavalitsusele tähtajalisele rendile. 13.08.2009 otsusega andis Kiili Vallavolikogu Kiili Lasteaiale volituse Uuesalu lasteaia ühendamiseks Kiili Lasteaia tingimisel, et lasteaiakohti tagatakse vähemalt 25-le lapsele, rendimäär on 0 Eesti krooni ja lepingu kehtivus on 5 aastat (Kiili Vallavolikogu istungi protokoll 13.08.2009 nr 8).
2. Septembris 2009. a. võeti avaldajate lapsed Kiili Lasteaia juhataja käskkirjaga vastu Kiili Lasteaia Uuesalus asuvatesse rühmadesse ning septembrist 2009 kuni jaanuarini 2010 tasusid Uuesalus käivate Rae vallas elavate laste vanemad osalustasu ja õppevahendite tasu Kiili Vallavalitsusele samas suuruses kui Kiili vallas elavate laste vanemad. Kiili Vallavalitsus ei nõudnud Rae vallas elavate laste vanematelt kohamaksumuse osalist ega täielikku hüvitamist.
3. Rae Vallavalitsus teatas 29.12.2009 Kiili Vallavalitsusele, et ei nõustu tasuma avaldajate laste kohamaksumust nõutud summas perioodi oktoober kuni detsember 2009 eest põhjusel, et Kiili Lasteaed ei ole Uuesalus tegutsevas osas munitsipaallasteasutus. Rae Vallavalitsus teatas, et nõustub katma avaldajate lastega seonduvad kulud Rae Vallavalitsuse 10.03.2009 määruse nr. 12 "Rae Vallavalitsuse 27. detsembri 2005 määruse nr. 32 "Koolieelsete eralasteasutuste toetamise rakendamiskord" muutmise" alusel, mis reguleerib kohamaksumuse hüvitamist eralasteasutuses käivate laste suhtes.
4. Kiili Vallavalitsus teavitas avaldajaid 02.03.2010, et Rae Vallavalitsus ei hüvita oma territooriumil elavate, kuid Kiili Lasteaia Uuesalus asuvas hoones käivate laste kohamaksumust täies ulatuses. Kiili Vallavalitsus nõudis avaldajatelt Rae Vallavalitsuse poolt hüvitatava kohamaksumuse ja Kiili Lasteaia reaalse kohamaksumuse vahe (637 Eesti krooni kuus) hüvitamist tagasiulatuvalt alates 01.01.2010.
5. Avaldajad leidsid, et vallavalitsused on oma tegevusega nende õigusi rikkunud ja pöördusid 17.03.2010 oma õiguste kaitseks avaldusega minu poole. Võtsin avalduse menetlusse ning pöördusin informatsiooni kogumiseks teabe nõudmisega Kiili ja Rae Vallavalitsuste poole.
6. Mulle 30.06.2010 saadetud vastuses selgitas Kiili Vallavalitsus, et Kiili Lasteaed on munitsipaallasteaed koolieelse lasteasutuse seaduse (KELS) § 4 lg 1 mõttes. Lasteaia asukoht on Kiili Vallavolikogu 20.05.2010 otsusega nr. 1 kinnitatud Kiili Lasteaia põhimääruse § 3 kohaselt Harju maakond, Kiili vald, Kiili alev või muu omavalitsusüksuse territooriumil asuv hoone, mis on Kiili Lasteaia tegevuse asukohaks rendilepingu alusel ning mida rendib vallavalitsus või tema poolt volitatud isik.

7. Samuti sätestab Kiili Lasteaia põhimäärus, et lähtuvalt OÜ IBE Estonia ja Kiili Vallavalitsuse vahel sõlmitud rendilepingust on Kiili lasteaiaks selle filiaalina ka Uuesalu lasteaed, asukohaga Kopra tee 4, Järveküla küla, Rae vald. Kiili Lasteaia põhimääruse § 5 lg 2 kohaselt kinnitab lasteaia struktuuri ja töötajate koosseisu vallavalitsus. Põhimääruse § 3¹ kohaselt on Kiili Lasteaia teeninduspiirkond Kiili valla haldusterritoorium ja vabade kohtade olemasolul võetakse lasteaeda ka väljaspool teeninduspiirkonda elavaid lapsi. Kiili Vallavalitsus leiab, et Kiili Lasteaia Uuesalu filiaal on asutatud kooskõlas KELS-i sätetega ja vastab kõikidele KELS § 11 lõikes 2 sätestatud tingimustele.
8. Vastuseks minu küsimusele, kuidas on reguleeritud teiste omavalitsuste territooriumil elavate ja Uuesalus lasteaias käivate laste kohamaksumuse tasumine, vastas Kiili Vallavalitsus, et lähtub selles osas KELS § 27 lõikest 6, mille kohaselt lasteasutuse vallaeelarvest kaetavate majanduskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad proportsionaalselt nende haldusterritooriumil elavate selles lasteasutuses käivate laste arvuga.
9. Kiili Vallavalitsus osundab, et Kiili valla ja Rae valla vahel ei ole sõlmitud kokkulepet Kiili Lasteaia Uuesalu filiaalis käivate Rae vallas elavate laste kohamaksumuse hüvitamiseks. Samuti leiab Kiili Vallavalitsus, et selliseks kokkuleppeks puudub vajadus, kuna vastavat olukorda reguleerib üheselt KELS § 27 lg 6 (vt ülal).
10. Vastuseks minu küsimusele, kui suur on Kiilis elava lapsevanema poolt kaetav osa Kiili Lasteaia rahastamisel ja kui suur mõne muu kohaliku omavalitsuse territooriumil elava lapsevanema osa, teatas Kiili Vallavalitsus, et lapsevanemate tasu määr on reguleeritud Kiili Vallavolikogu 11.04.2006 määrusega nr 10 „Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord“¹ ning nimetatud kord ei tee vahet lapsevanema tasu määra suuruses sõltuvalt sellest, kas tegemist on Kiili valla või mõne muu valla lapsevanemaga.
11. Vastuseks minu küsimusele, kas Kiili valla arvates on erimeelsused Rae vallaga vaibunud, vastas Kiili Vallavalitsus, et Rae Vallavalitsus ei ole Kiili Vallavalitsusele kohatasu täismääras tasunud alates 01.01.2010. Samas teatas Kiili Vallavalitsus, et ta ei ole vastavas osas ka tasunõuet lapsevanematele esitanud, kuigi leiab, et tegemist on õiguslikult väära olukorraga, kus Kiili valla maksumaksjad peavad sisuliselt tasuma Rae valla laste lasteaias käimise eest. Kiili Vallavalitsus on seisukohal, et Rae vald keeldub täitmast kehtivaid õigusnorme ning tegemist on vaidlusega, mis tuleb lahendada Rae Vallavalitsuse ja Rae valla elanike vahel, kelle lapsed käivad Kiili Lasteaias, ning kellele Rae vald ei suuda tagada kohta oma munitsipaallasteaias.

¹ Kiili valla veebilehel on avaldatud Kiili Vallavolikogu hilisem määrus – 14.05.2009 määrus nr 11 „Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord“. Mul puuduvad andmed selle kohta, mis põhjusel osundas Kiili Vallavalitsus oma 30.06.2010 vastuses 2006. a määrusele, mitte 2009. a määrusele. Kuna aga hilisem määrus ei muuda käesoleva vastuse õiguslikke järeldusi osundan käesolevas analüüsis Kiili Vallavolikogu 11.04.2006 määrusele nr 10, millele Kiili Vallavalitsus on ise tuginenud vastuses teabenõudele.

12. Rae Vallavalitsus vastas mulle 28.06.2010 ja selgitas, et Rae Vallavalitsuse arvamuse kohaselt ei ole Kiili Lasteaed Uuesalus asuvas osas munitsipaallasteaed, kuna kohaliku omavalitsuse õigusaktid saavad kehtida üksnes selle kohaliku omavalitsuse haldusterritooriumil ning kuna Uuesalu lasteaed asub Rae valla territooriumil, siis ei saa olla tegemist Kiili valla munitsipaallasteaiaga. Sellest tulenevalt on Rae Vallavalitsus käsitlenud Uuesalu lasteaeda eralasteaiana ja hüvitanud Kiili vallale Rae valla lastega seotud lasteasutuse kulud summas 3500 krooni, nii nagu ta hüvitab teiste Rae valla lastega seotud kulud, kes käivad eralasteaadades.
13. Rae vald ei teavitanud Kiili Lasteaia Uuesalu hoones käivate laste vanemaid asjaolust, et Rae Vallavalitsus ei hüvita oma territooriumil elavate, kuid Kiili valla hallatavas Kiili Lasteaia Uuesalu hoones käivate laste kohamaksumust täies ulatuses põhjusel, et seda tegi Kiili Vallavalitsus ise.
14. Minu nõunik tegi avaldajate esindajale järelpärimise 19.12.2011, kes kinnitas, et alates menetluse algusest ei ole Kiili Vallavalitsus lapsevanematele nõudeid vahesumma kompenseerimiseks esitanud.

II Õiguskantsleri seisukoht

15. Põhiseaduse (PS) § 154 lg 1 sätestab, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduse alusel iseseisvalt. See annab kohalikule omavalitsusele universaalpädevuse („kõik kohaliku elu küsimused“), otsustamise ja korraldamise iseseisvuse („otsustavad ja korraldavad [...] iseseisvalt“) ning sätestab kohaliku omavalitsuse tegevuse seaduslikkuse („seaduste alusel“).²
16. Kohaliku omavalitsuse iseseisvus ülesannete lahendamisel seisneb õiguses vabalt otsustada, kas üldse, millal ja kuidas tegutseda. Kohalik omavalitsus peab kohaliku elu küsimuste otsustamisel ja korraldamisel arvestama põhiseaduse nõuete (PS § 14) ning seadustega.³ PS § 3 lg 1 kohaselt teostatakse riigivõimu üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Seega on kohalikul omavalitsusel oma olemusest tulenev iseseisvus ja vabadus, kuid selle teostamisel tuleb arvesse võtta põhiseadust ja seadusi, mistõttu ei ole kohaliku omavalitsuse otsustamise ja korraldamise iseseisvus piiramatu.
17. Munitsipaallasteaedade tegevust reguleerib KELS, millega on seadusandja pannud kohalikule omavalitsusele lasteaia kohtade tagamise ja koolieelse hariduse andmise kohustuse. KELS § 10 lg 1 sätestab, et valla- või linnavalitsus loob kõigile 1,5- kuni 7-aastastele lastele, kelle elukoht on antud valla või linna haldusterritooriumil ning kelle vanemad seda soovivad, võimaluse käia teeninduspiirkonna lasteasutuses.
18. KELS § 11 lg 1 järgi on munitsipaallasteasutus selline lasteasutus, mille asutab valla- või linnavalitsus kohaliku omavalitsuse volikogu otsusel ning haridus- ja teadusministri antud koolitusloa alusel. Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 6 lg 2 järgi peab kohaliku omavalitsuse üksus üleval tema omandis olevaid lasteasutusi.

² Olle, V; Allmann, A.; Liviatal, J.; Madise, Ü. Kommentaarid XIV peatükile. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Teine täiendatud väljaanne. Tallinn 2008, lk. 724, p. 1.

³ Olle, V; Allmann, A.; Liviatal, J.; Madise, Ü. Kommentaarid XIV peatükile. Eesti Vabariigi põhiseadus. Kommenteeritud väljaanne. Teine täiendatud väljaanne. Tallinn 2008, lk 728, p. 8.

19. Nähtuvalt Kiili Vallavolikogu 13.08.2009 istungi protokollist andis Kiili Vallavolikogu 13.08.2009 otsusega Kiili Lasteaiale volituse Uuesalu lasteaia ühendamiseks Kiili Lasteaiaiga. Uuesalu filiaal asub hoones, mille osas on mulle esitatud informatsiooni kohaselt sõlmitud Kiili valla ja OÜ IBE Estonia vaheline rendileping. Kiili vald käsitleb Uuesalu lasteaeda Kiili Lasteaia filiaalina ja rakendab selle suhtes Kiili Lasteaia põhimäärust (Kiili Vallavalitsuse 30.06.2010 vastus teabenõudele). Juhtumi asjaoludest nähtub, et Kiili vald on laiendanud Kiili Lasteaia tegevust Uuesalus asuvasse lasteaeda selleks, et täita eelkõige oma valla elanike ees KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustus tagada soovijatele lasteaiakohad. Kiili Lasteaed tegutseb Uuesalu filiaalis Kiili Vallavolikogu otsuse alusel ning Kiili vald on lasteasutuse haldaja.
20. Rae vald on käsitlenud Uuesalu lasteaeda eralasteaiana üksnes põhjendusel, et Uuesalu filiaal tegutseb hoones, mis asub Rae valla territooriumil ning leiab, et ühe valla õigusaktid (nt lasteaia põhimäärus) ei saa kehtida teise valla territooriumil. Leian, et olukorras, kus Kiili valla lasteaed tegutseb eraomandis olevas hoones, mis asub Rae valla territooriumil, ei ole tegemist Kiili valla poolse sekkumisega Rae valla tegutsemisautonoomiasse. Rae valla seisukohast vaadatuna ei ole õiguslikku vahet, kas Kopra tee 4 hoones tegutseb eralasteaed või munitsipaallasteaed. Hoonet valdab eraõiguslik isik, kes võib valida, kellele ta hoone/ruumid rendile annab. See, et Kopra tee 4 asuvas hoones tegutsevale lasteaiale kohaldub Kiili Lasteaia põhimäärus ei piira kuidagi Rae valla kui kohaliku omavalitsuse pädevust ja enesekorraldusõigust. Rae valla enesekorraldusõigusega võiks põhimõtteliselt vastuollu minna see, kui Kiili vald võtaks üle Rae valla rolli kohaliku elu küsimuste otsustamisel ja korraldamisel ja asuks Rae valla territooriumil andma üldakte. Kõnealusel juhul ei viita ükski asjaolu sellele, et Kiili vald oleks Kiili Lasteaia tegevusega Uuesalu filiaalis asunud takistama Rae valla enesekorraldusõiguse teostamist või et Kiili Lasteaia tegevus oleks vastuolus ühegi Rae valla õigusaktiga.
21. Pean vajalikuks märkida, et mulle esitatud informatsioonist ja dokumentidest lähtuvalt võib järeldada, et tegelikkuses ei ole Rae Vallavalitsusel sisulisi etteheiteid Kiili Lasteaia tegutsemisele tema territooriumil, selles osas ei ole Rae Vallavalitsus esitanud Kiili Vallavalitsusele ühtegi pretensiooni. Küsimus tõusetus päevakorda üksnes seoses lasteaia kulude hüvitamisega ja võib jääda mulje, et Rae Vallavalitsus asus seisukohale, et tegemist on eralasteaiaiga üksnes selleks, et leida endale soodsamat tõlgendust kulude hüvitamise osas.
22. **Eeltoodust lähtudes leian, et ei esine õiguslikke asjaolusid, mis võimaldaks käsitleda Uuesalu lasteaeda eralasteaiana. KELS-i järgi on kohaliku omavalitsuse üksuse hallatav lasteasutus munitsipaallasteasutus.**
23. Kiili Lasteaia kui munitsipaallasteaia rahastamise ja kuludega seotud küsimusi reguleerib KELS ning lisaks sellele Kiili valla õigusaktid. KELS § 27 lg 2 ja 3 kohaselt toimub toidukulude tasumine lapsevanema poolt, ülejäänud kulude katmine toimub valla- või linnaelarve vahenditest ning valla- või linnavolikogu otsuse alusel osaliselt vanemate poolt (kuid mitte suuremas ulatuses, kui 20 % VV kehtestatud palga alammäärast). KELS § 27 lg 7 alusel peavad valla- ja linnavalitsused kinnitama igaks eelarveaastaks lasteasutuse majandamiskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulu arvestusliku maksumuse ühe lapse kohta. Kiili vallas sätestab KELS § 27 lg 3 kohase lapsevanema poolt tasutava osa suuruse Kiili Vallavolikogu 11.04.2006 määrus nr 10 „Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja tasumise kord“, nimetatud määrus ei tee vahet lapsevanema poolt tasutava osa suuruses sõltuvalt sellest, kas laps/lapsevanem on

Kiili valla elanik või mitte. Samuti on Kiili Vallavolikogu kehtestanud KELS § 27 lg 7 kohaselt lasteaiakoha arvestusliku maksumuse.

24. Seoses sellega, et Rae vald ei hüvita Kiili vallale täies ulatuses Kiili Vallavalitsuse poolt kehtestatud lasteaiakoha arvestuslikku maksumust, on tõusetunud küsimus, kas Kiili vald võib esitada puudujäävas osas nõude lapsevanemale. Olen seisukohal, et puudub KELS-st või Kiili valla õigusaktidest tulenev õiguslik alus lasteaiakoha arvestusliku maksumuse (kohatasu) nõudmiseks lapsevanemalt. KELS-st tuleneb üheselt, et lapsevanema poolt tasutava osa määra kehtestab valla- või linnavolikogu ning see ei või ületada 20 % Vabariigi Valitsuse kehtestatud palga alamäärast. Kiili Vallavalitsuse poolt esitatud informatsiooni kohaselt on Kiili vallavolikogu poolt kehtestatud lapsevanema poolt tasutava osa määr 10 % Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud palga alammäärast⁴, millele lisandub õppevahendite tasu. Samuti on Kiili Vallavalitsus ise selgitanud, et vastav Kiili Vallavolikogu määrus ei tee lapsevanema poolt tasutava osa puhul vahet Kiili vallas elavate laste vanematel ja väljaspool Kiili valda elavatel laste vanematel. KELS-st ei tulene, et munitsipaallasteaed saaks nõuda lapsevanemalt KELS § 27 lõikes 3 loetletud kulude (lasteasutuse majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulu) katmist täies ulatuses.
25. **Tulenevalt eeltoodust olen seisukohal, et Kiili vald ei saa nõuda Kiili Lasteaia Uuesalu filiaalis käivate Rae vallas elavate laste vanematelt suuremat tasu kui Kiili vallas elavate laste vanematelt, ehk suuremat tasu kui näeb ette KELS § 27 lg 7 alusel antud Kiili Vallavolikogu kehtiv määrus („Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja tasumise kord“).**
26. Kuna Kiili vallal puudub õiguslik alus nõuda Uuesalu filiaalis käivate Rae vallas elavate laste vanematelt suuremat hüvitist, kui Kiili Vallavolikogu poolt kehtestatud määr, siis puudub vajadus hinnata, kas vastavat nõuet saaks esitada tagasiulatuvalt. Siiski olen seisukohal, et isegi juhul, kui vastava nõude esitamiseks esineks õiguslik alus, oleks nõude tagasiulatuva esitamine vastuolus hea halduse tavaga ja rikuks vanemate õiguspäraseid ootusi, kes ei saanud laste munitsipaallasteaeda registreerimisel mingil moel sellise võimaliku nõude esitamisega arvestada.
27. Eraldi küsimus on aga selles, et Kiili vald ei ole KELS § 10 lg 1 järgi kohustatud võtma oma munitsipaallasteaeda teiste kohalike omavalitsuste (sh Rae valla) lapsi, millisel juhul ei tõusetuks ka analoogseid rahastamise vaidlusi. Antud juhul on aga Rae valla lapsed Kiili Lasteaeda vastuvõetud, ilma nende vanemate suhtes mingeid erisusi sätestamata.
28. Rae vald on seisukohal, et Uuesalu lasteaed on eralasteaed ja hüvitab sellest tulenevalt Kiili vallale Uuesalu lasteaias käivate Rae valla lastega seotud kulud vastavalt Rae valla poolt kehtestatud eralasteaedades käivate laste toetusele. Rae Vallavalitsuse 03.01.2012 määruse nr 3 kohaselt on Rae valla munitsipaallasteaedade keskmise kohamaksu suurus 196 eurot. Vastavalt Rae Vallavolikogu 18.01.2011 määruse nr 49 „Koolieelsete eralasteasutuste toetamise kord“ § 1 lg 3 on Rae vallas elavate eralasteaedades käivate laste toetuse suurus võrdne Rae valla munitsipaallasteaedade keskmise kohamaksu suurusega (s.t 196 eurot).

⁴ Kiili Vallavolikogu 14.05.2009 määruse nr 11 „Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja selle tasumise kord“ § 2 p 2 kohaselt on lapsevanema poolt tasutava osa määr 14 % Vabariigi Valitsuse poolt kehtestatud palga alammäärast, millele lisandub õppevahendite tasu.

29. Olen seisukohal, et Uuesalu lasteaed on munitsipaallasteaed, seega ei ole õiguspärane Rae valla poolne tuginemine eralasteasutuste toetamise korrale seoses Uuesalu lasteaias käivate Rae valla laste lasteaiakulude hüvitamisega. Rae Vallavalitsuse poolt esitatud informatsioonist (ega Rae valla veebilehel avaldatud eeskirjadest ja kordadest) ei nähtu, et Rae vallal oleks olemas eraldi regulatsioon selleks puhuks, kui Rae vallas elav laps käib mõne muu kohaliku omavalitsuse munitsipaallasteaias. KELS § 27 lg 6 sätestab, et lasteasutuse valla- või linnaeelarvest kaetavate majandamiskulude, personali töötasu ja sotsiaalmaksu ning õppevahendite kulude katmises osalevad täies ulatuses teised vallad või linnad proportsionaalselt nende haldusterritooriumil elavate selles lasteasutuses käivate laste arvuga.
30. **Tulenevalt eeltoodust on Rae vald kohustatud hüvitama Kiili vallale Uuesalu lasteaias käivate Rae valla laste lasteaiakoha maksumuse (KELS § 27 lg 3 koosmõjus lõikega 7) proportsionaalselt nimetatud lasteaias käivate Rae valla laste arvuga.**
31. Mulle esitatud informatsioonist nähtub, et Rae valla enda üldine praktika (v.a käesolev juhtum) on kooskõlas KELS § 27 lõikega 6. Rae Vallavalitsuse 28.06.2010 vastuse punktis 4 osundatakse „Lisaks tasub Rae vald nende Rae valla laste lasteaiakoha maksumuse, kes käivad lasteaias teiste omavalitsuste haldusterritooriumil“. Samale parktikale on tähelepanu juhtinud Rae Vallavolikogu esimees oma arvamuses, mis on avaldatud ajalehe „Postimees“ võrguväljaandes 18.10.2012⁵, kus ta mainib, et „Vald tasub kõigile neile omavalitsustele lasteaiakoha eest, kui valla elaniku laps on saanud koha teise omavalitsuse lasteaias“.
32. Samas pean vajalikuks märkida, et KELS § 27 lõiget 6 tuleks tõlgendada koosmõjus KELS § 10 lõikega 1 selliselt, et Rae valla poolne kulude hüvitamise kohustus teise kohaliku omavalitsuse munitsipaallasteaias käivate Rae valla laste osas saab tekkida siis, kui Rae vald on jätnud omapoolse KELS § 10 lõikes 1 sätestatud kohustuse täitmata, s.t ei ole suutnud tagada avaldajate lastele võimalust käia Rae valla teeninduspiirkonna lasteasutuses. Siinjuures tuleb arvesse võtta, et lasteaiakohtade puudusel oma valla munitsipaallasteaedades võiks Rae vald oma kohustuse täitmiseks pakkuda avaldajate lastele ka muid lastehoiu võimalusi. Mulle esitatud asjaoludest nähtuvalt on tegemist sellise olukorraga, kus Rae Vallavalitsus ei suuda tagada kõigile Rae valla lastele lasteaiakohta oma teeninduspiirkonna lasteasutuses ning sellest tulenevalt panidki avaldajad oma lapsed Uuesalu lasteaeda. Rae vald aktsepteeris seda ja asus tasuma Kiili vallale lasteasutuse kulusid, vaidlus käib tegelikkuses hüvitatava summa suuruse üle.
33. Pean vajalikuks juhtida tähelepanu ka sellele, et juhul kui tulevikus peaks Rae vallal tekkima võimalus pakkuda avaldajate lastele lasteaiakohta Rae valla teeninduspiirkonna lasteasutuses, siis vastava küsimuse lahendamisel tuleb arvestada seda, et kui lapsed on juba aastaid ühes lasteaias käinud, siis ei pruugi lasteaiavahetamine olla kooskõlas laste parimate huvide järgimise põhimõttega.
34. Seoses Kiili ja Rae valla omavaheliste rahaliste nõuete esitamisega tuleb märkida, et kohaliku omavalitsuse üksusel on võimalik KELS § 27 lõikest 6 tuleneva nõude realiseerimiseks pöörduda halduskohtu poole nõudega sooritamata jäetud toimingute sooritamise kohustamiseks.⁶ Kiili vallal on seega võimalik pöörduda vastavasisulise kaebusega halduskohtu poole.

⁵ Arvutivõrgus kättesaadav: <http://arvamus.postimees.ee/1010798/agu-laius-rae-vald-tegutseb-eelarve-piirides/>

⁶ Vastava praktika olemasolule viitab nt Tartu Halduskohtu 30.09.2008 otsus asjas nr 3-07-2168.

III Kokkuvõte

Ülaltoodust tulenevalt esitan kokkuvõtlikult oma seisukohad käesolevas asjas tõstatatud küsimustele:

1. Leian, et Kiili Lasteaia Uuesalu filiaal (osakond) on munitsipaallasteaed ning ei esine õiguslikke asjaolusid, mis võimaldaks käsitleda seda eralasteaiana.
2. Kiili vald ei saa nõuda Kiili Lasteaia Uuesalu filiaalis käivate Rae vallas elavate laste vanematelt suuremat tasu kui Kiili vallas elavate laste vanematelt, ehk suuremat tasu kui näeb ette KELS § 27 lg 7 alusel antud Kiili Vallavolikogu kehtiv määrus („Kiili Lasteaias lapsevanema poolt kaetava osa määr ja tasumise kord“). Seega ei saa Kiili vald nõuda avaldajatelt Kiili Vallavalitsuse poolt kehtestatud lasteaiakoha maksumuse ja Rae valla poolt reaalselt hüvitatava tasu vahet.
3. Rae vald on kohustatud KELS § 27 lg 6 alusel hüvitama Kiili vallale Uuesalu lasteaias käivate Rae valla laste lasteaiakoha maksumuse (KELS § 27 lg 3 koosmõjus lõikega 7 - lasteasutuse majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulud).

Eeltoodust lähtudes soovitan Rae vallal hüvitada Kiili vallale KELS § 27 lg 6 alusel Uuesalus (Kopra tee 4, Järveküla küla) lasteaias käivate Rae valla laste lasteaiakoha maksumuse (KELS § 27 lg 3 koosmõjus lõikega 7 - lasteasutuse majandamiskulud, personali töötasu ja sotsiaalmaks ning õppevahendite kulud).

Austusega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder